

ԲՐԻՍԱՌՈՆԵԱՅ ԱՅՍՍԵՆ

ՄԱՅՐ ԱՌՈՒ ՍՈՒՐԻ ԷԶՄԱՆՆԻ ԿՐՈՆԱԿԱՆ, ՄԵԱԿՈՒԹԱՅԻՆ, ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԵՐԿԶԱՐԱԹԵՐԻՑ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔԻ ԼՐԱՏՈՒ	էջ 1-2
ՏՈՆԱԽՈՍԱԿԱՆ	էջ 3
ԱՌԱՔՅԱԼՆԵՐԻ ՇԱՎԻՂՈՎ	էջ 4
ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ ՄԱՐՍԵԼՈՒՄ	էջ 5
ԿԱՆՈՆԱԳԻՐՔ ՀԱՅՈՑ	էջ 6
ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	էջ 7
ԴՐԱՍԽԱՆԱԿԵՐՏՑՈՒ ՊԱՏԳԱՍԸ	էջ 8

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԵՐԿՐՆԵՐԻ ԱՆԳԼԻԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՄԱՍԻՐ ՔԱՅԻԹԻՆ ԱՅՑԵԼԵՑ ՄԱՅՐ ԱՌՈՒ

Դեկտեմբերի 6-ին Մայր Աթոռ Սբ. Էջմիածին ժամանեց Միջին արևելքի Անգլիկան Եկեղեցիների եպիսկոպոս և Երուսաղեմի Անգլիկան Եկեղեցու թեմի առաջնորդ Գեռ. Ս. Մամիր Բաֆիթին:

Սբ. Էջմիածնի Մայր տաճարում եպիսկոպոսին դիմավորեց Նորին Սրբություն Գրեգորիոս Ա կաթողիկոսը: Իջման Սբ. Սեդակի առջև կանոնական աղոթքից հետո փոխանակվեցին ողջույնի խոսքեր:

Վեհափառ Հայրապետը բարձր գնահատեց Մամիր Բաֆիթիի ունեցած դերը տաճարաբանության, Հիսուսակերպ վերջերս Քննարկների կատարած իր այցելությունը Նորին Սրբությունը անդրադարձավ նաև Հայ եկեղեցու Եկեղեցիների միջև կապերի զարգացմանը:

«Վարդոց էի փափաքում այցելել սբ. երկիր Հայաստան, իսկ Երուսաղեմի Սրբոց Հակոբյաց միաբանությունում եմ գտնում եմ ինդոլես հարազատ սանր», - ասաց Գեռ. Ս. Մամիր Բաֆիթին, որը մեկ տարի անց կապարի իր ծառայությունը Միջին արևելքում: Գերազանց Տեր, հիսուսակերպ դեռևս 1954 թվականին Լիբանանի Բիշաբանական երիտասարդական միությունում իր առաջին հանդիպումը Վեհափառ Հայրապետի հետ, նույն Նորին Սրբության մեծ ավանդը էկոմենիկ հարաբերությունների զարգացման մեջ:

Հաջորդ օրը՝ դեկտեմբերի 7-ին, 1988 թվականի աղետալի երկրաշարժի 9-րդ տարեկից օրը, Վեհափառ Հայրապետի հետ եպիսկոպոսն այցելեց Գյումրի, իր օրհնությունը սվեց Գյումրիի հավասարակշռ ժողովուրդին:

Դեկտեմբերի 8-ին Գեռ. Ս. Մամիր Բաֆիթին Նորին Սրբություն Գրեգորիոս Ա կաթողիկոսի հետ այցելեց Ծիծեռնակաբերդ հաղանքի տուր մասնակցելու Հայոց Մեծ Ե-

ղևնիի գոհերի հիսուսակին, ծաղկեղևակ դրեց գոհերի հուսարձանին: Նույն օրը այցելեց խոր վիրառ, Գեղարդ:

Դեկտեմբերի 9-ին Գեռ. Ս. Մամիր Բաֆիթին եւ Նորին Սրբություն Գրեգորիոս Ա կաթողիկոսն այցելեցին Հայաստանի Հանրապետության Ազգային Ժողով: Վեհափառ Հայրապետը ղաղեխանից հյուրին ներկայացրեց Ազգային Ժողովի նախագահ Բաբեկեն Արարեցյանին:

Պրն. Արարեցյանը բարձրաստիճան հոգեւորականների այցը Հայաստան նկատեց իբրեւ ժողովուրդների միջև եղբայրական դրսևորումների արտահայտություն: Նախագահը նույն, որ չնայած եկեղեցին Հայաստանում անջատված է դեռությունից, սակայն դեռությունը կարևորում է եկեղեցու դերը եւ այն հոգեւոր վերազարթոնք, որի շնորհիվ վերագնվում են 70 տարիների ընթացքում կորցված բարոյական շատ արժեքներ: Ըստ Պրն. Արարեցյանի հոգեւոր կյանքին անմասն չէ դեռությունը, ինչի վկայությունն է Ազգային Ժողովի առաջարկը 1998թ. բյուջեի ծախսերի մեջ առանձին տրամադրված կառուցվող Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու շինարարությանը գումարներ հատկացնելու մասին:

Եպիսկոպոսը ողջունեց Հայ եկեղեցու եւ դեռության վերածնունդը, փաստեց հայ եւ ղաղեսիկյան ժողովուրդների բարեկամության մասին: Եպիսկոպոսը միաժամանակ հույս հայտնեց, որ միասնական ջանքերով հնարավոր կլինի Երուսաղեմը դարձնել ընդհանուր հոգեւոր աղբյուր քրիստոնյաների, մահմեդականների եւ հրեաների համար: «Եթե ողջ մնա 2001 թվին, ապա կցանկանայի տնել Հայաստանում քրիստոնեության ընդունման 1700 ամյակը», - վերջում ասաց Գեռ. Ս. Մամիր Բաֆիթին:

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԳՅՈՒՄՐԻՈՒՄ

Դեկտեմբերի 7-ին Նորին Սրբություն Գրեգորիոս Ա կաթողիկոսը Մայր Աթոռի միաբան հայրերի ուղեկցությամբ մեկնեց Գյումրի՝ իր հայրական միջոցառությունը եւ գորակցությունը բերելու աղետալ ժողովուրդին, 1988 թվականի աղետալի երկրաշարժի 9-րդ տարեկից առիթով: Վեհափառ Հայրապետի հետ Գյումրի այցելեց նաեւ օրերս Հայաստան ժամանած Միջին արևելքի երկրների Անգլիկան Եկեղեցու եպիսկոպոս Մամիր Բաֆիթին:

Քաղաքի մուտքին Վեհափառ Հայրապետին դիմավորեցին Շիրակի թեմի առաջնորդական տեղադատ Փառնե ծ. վրդ. Ավետիսյանը, մարզպետ Արարատ Գոմեյանը, փառապետ Սիմյոն Կարանյանը, մարզային եւ քաղաքային իշխանությունների անդամներ:

Վեհափառ Հայրապետն ուղեւորվեց Շիրակի գերեզմանատուն հարգանքի տուր մասնակցելու անմեղ գոհերի հիսուսակին: Այստեղ էին նաեւ Ամ փոխնախագահ Արա Սահակյանը եւ մշակույթի նախարար Արմեն Մնջաշյանը:

Տեղի ունեցած հոգեհանգստից հետո ներկաներին իր խոսքի ուղեղեց Վեհափառ Հայրապետը: «Այս գերեզմանները մեզ համար ղեկ է լինեն ոչ թե մահվան հուսարձաններ, այլ կյանքի հուսարձաններ, որոնցով մահը, երբ ճանի ճանկի, անմահին եւ հավիտենականին ուղիղ չկարողանա անել», - ասաց Նորին Սրբությունը:

Գերեզմանանից Նորին Սրբությունը ուղեւորվեց Յոթ Վեր Սուրբ Ասվածածին եկեղեցի: Չընթաց Սուրբ Պատարագի Վեհափառ Հայրապետն օրհնեց Շիրակի ժողովուրդին եւ իր հայրական գոտեմուրհի հորդորը հայտնեց գյումրեցիներին՝ կոչ անելով մոռանալ ինչու անգործ կյանքով: Գյումրիի հավասարակշռ ժողովուրդին իր օրհնությունը սվեց նաեւ Անգլիկան Եկեղեցու եպիսկոպոսը:

Հավատ Սուրբ Պատարագի եւ հոգեհանգստյան արարողության Վեհափառ Հայրապետն իր հյուրի հետ միասին դիմեց երկրաշարժի խոնարհված Սբ. Ամենափրկիչ եկեղեցու պերակները, ապա այցելեց Գյումրիի նորաբաց Ֆրանսիական դպրոց:

Նույն օրը Վեհափառ Հայրապետը այցելեց Ազատ, ծանոթացավ գյուղի վերանորոգվող եկեղեցու աշխատանքներին:

Երեկոյան Նորին Սրբությունը վերադարձավ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին:

Նույն օրը Գեռ. Ս. Մամիր Բաֆիթին եւ Վեհափառ Հայրապետը եղան Մասեմադարանում, որտեղ Մասեմադարանի ճնշման Սեն Արեւաշայր եպիսկոպոսին ծանոթացրեց հայկական ձեռագրերի հետ: Վեհափառ Հայրապետի ուղեկցությամբ Գեռ. Ս. Մամիր Բաֆիթին այցելեց նաեւ Երեւանում կառուցվող Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու շինարարությունը, Մայր Աթոռի Բիշոսնական ֆարգչության եւ դասխարակության կենտրոն:

Դեկտեմբերի 9-ի երեկոյան Գեռ. Ս. Մամիր Բաֆիթին մեկնեց Հայաստանից:

ՏԵՂԵԿԱՑՆՈՒՄ Է ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻ ՄԱՍԼՈ ՂԻՎԱՆԸ

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏՅԱՆ
ԱՐԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ
ԵՂԻՇԵ ՉԱՐԵՆՅԻ
Օ ԱՄՅԱԿԻ ԱՌԻԹՈՒ
ՍԲ. ԷԶՄԻԱՃՆՈՒՄ

Նոյեմբերի 30-ին Մայր Աթոռ Սբ. Էջմիածնում իր եզրահանգումը գտավ Եղիշե Զարեհի 100-ամյա իտելյանահին ճվրվածեղ տնուկասարոյրյունների շարքը: Մայրսանարում մասնովկեց Սբ. Պատարագ, հաւիպոս որի Նորին Մրտրյուն Գարեգին Ա կաթողիկոսի նախագահութոյամբ եւ Մայր Աթոռի միաբան հայրերի մասնակցութոյամբ կատարվեց իգեղեհագոյազան կարգ՝ ի իշեաւակ մեծ քանաստեղծի մահվան 60-ամյա տարեկիցին: Մարողութոյանը ներառեց Նախասանի Հանրաղեւոնքան Մակոյսի, սոյրնի եւ երիտասարդութան հարցեով նախարար Արմեն Սմբաշեանը, Հաստանի գրողների միութեան նախագահ Հրանց Մաթեոսեանը, «Նախի» հրասարակցութեան սփօրն Հրաչիկ Թամրաշեանը, Կրոնի գործերի ղեկավար խորհրդի նախագահ Լաւար Մուշեանը, Եղիշե Զարեհի տուն-քանդարանի սփօրն Լիլիթ Հակոբեանը, քանդարանի մյուս աշխատակիցները, շարենցագեղսն ըսգովարիկ հավագայրներ:

«Այսօր ողբեկոյուն եմ անձեռն հոգուն մի ամձի, որ 100 սարի առաջ ծնվեց եր հազով 40 արեւելակ րոյեց այս տասնհինգի տանգալոր աւշխարի: Եւ ոչ ոք զտնվեց, որ նրա համար մի աղոթք աւնի, ոչ իող զաւան եւ ոչ ներդր հնչեկարի, երբ նա իր ուղջ կլանով ներքող եղամ եր հայ ժողովրդի բարձրագոյն աղոթուններին, հապատագոյաներին ողորդամ բարեկ ընթացունն ապաց Վեհափառ Հայրաթեց:—Չարեցք ռեփիւն ծոնեց Կոմիտաս վարդապետի, ինքր չունեցալ իր ռեփիւնը: Եւ այսօր խորանուն, որեղ ողասարագել եւ Կոմիտասը, Չարեցք մահվանից 60 սարի անց աղոթք եմ անուն, ռեփիւն եմ մասնոցուն իր հոգու հալվեծության համար»:

Նորին Մերոփյոյնը քարձ գնահատեց Հայաստանի կառավարության նախաձեռնությունը, ըստ որի 1997թ. հոկտյվելը եր չարեցյաան սարի: Վեհափառ Հայաստեղը, գոհունակությաանը նեւելով հարյուրաւոր այն միջոցաւունմները, որ իրակահաղցելիաայա սարկա քնրքսղոմն երեւունում եւ Հայաստանի երչանեւունում, քարձ գնահատեց նաեւ Մեակույքի նախարարությաան աւելասանը: Վեհափառը յուսաւանց աղորեցնել Չարեցիին նոր կյանքի կեւույքով եւ աղորումներով, դառնալ ջրսուրբ անկախությաան եւ աղսարությաան գաղափարների. «լիինը ողու մարդիկ, որ կարող եւ իրեւց գաղափարը չծախել, ինչոյեւ Չարեցը չծախել» որ կյանքի գնով աւծեւորելով անկախ մաւծմաան իրակուինք»:

«Այսօր լեզվի ունիմք մի ան-

դիսի գրականության, որ նոր
թռչիք սա ժողովրդին, ամրացնի
նրա հավասքը»,- ասաց Վեհա-
փառ Հայրապետը:

Չարնեցյան տնոն ավարսկեց
Վեհարանուն, ուր կրկին չարնե-
ցյան ոգին եւ՝ բանաստեղծի մա-
սիկն մղանամ հիւրընդունե-
րով: Մեակույթի նախարարը հի-
ւասակեց Չարնեցիի հոքեայանի
առթիվ կազմակերպված միջո-
ցառումները Հայաստանում եւ
Սիրիայում: Չարնեցի մասին ի-
րենց խոսքն ասացին նաեւ
Հրանց Մաթեոսյանն ու Սաղոյի
եղայ. Արիստիսիայանը: Չարնեցի
տուն-քանդարանի ճեփոնն իկին
հակոբյանը, Շոռոհակապոլսոյն
հայտնելով ընդունելության հա-
մար, Վեհափառ Հայրաբեկին
հրավիրեց քանդարան՝ այցով օր-
հնելով Չարնեցիի օջախը: Եւ
Թաւմուշապետը Վեհափառ Հայ-
րաբեկին նկիրեց «Նաբի»՝ հրա-
սարակչության՝ Չարնեցին նկի-
րված շեղ հասար, չարնեցագե-
ւածաս Չարնայանը՝ Չարնեցին
նկիրված իր աշխատքոյրը:

ՎԵՀԱՓԱՍ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ
ՕՐՀՆՈՒԹՅԱՄԲ
ԲԱՅՎԵՅ ԷԶՄԻԱՆԻ
ՀԻՎԱՆԳԱՆՈՅԻ
ՎԵՐԱՆՈՐԳՎԱԾ
ՄԱՆԿԱԿԱՆ
ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔԸ

Գեղեցնքերի 4-ին Նորին Սրբությամբ Գարազին Ա կարողությունից օրհնություն՝ Տալի ունեցավ Էջմիածնի հիվանդանոցի հիանալի վերանորոգված մակար, ժական բաժանմունքի բացումը 30 հիվանդի համար մախատա՝ 50 բաժանմունքի գրառեցնում է մի ամբողջ հարկաբաժին։ Այն հիանալի վերանորոգվել է Մայր Աթոռի հովանավորությամբ և Կեհայառ Հայրադղէօի անդիշական հոգածությամբ։ Նորին Սրբությունը, աղոթք անելով հիվանդանոցի աղոթասանը, մեկական մոմ վառեց նաեւ ամերիկահայ բարեսրբերի հետ եւ Տիկին Համէն եւ Ժողէֆին Գոյզամէրյանների անունից, որոնց ֆինանսավորմամբ իրականացվել են վերանորոգման աշխատանքները եւ որոնք շարունակում են իրենց հաստատած հիմնադրամի միջոցով օգնել Գեորգիան ճեմարանին, մանկապարտէզին, կարիֆալոր մանուկներին ու ծերերին։

Վեհափառ Հայրադէսը օրջն
հիվանդասեռակներում, եղալ
նաեւ սրագրանկան բաժան-
ւումնում: Հանգամանորն ծանո-
թանալով հիվանդանոցի յայր-
ներին Նորին Մրցութիւնը հույս
հայտնեց, որ հետագայում եւս
կարողանալի Մայր Աթոռի ին-
գամութիւնը հիվանդանոցի
հանդէս:

Վեհափառ Հայրապետն իր առաջին այցելության առիթով նաեւ կատարեց մի նվիրատվություն (հինգ հազար դոլար)՝ սեր եւ սփկին Գյուլամերյանների հիմնադրամից հիվանդանոցին անհրա-

ժես գույք ձեռք բերելու քննարկումների, քննությունների և քննադատությունների համար:

Բացմանը ներկա էր նաեւ Արմավիրի մարզոյէ Սեդրակ Հովհաննիսյանը:

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ
ՅԱՎԱԿՅԱԿԱՆ
ՀՌԵՍԻՏԻԱՆԻ ԱՆՏԵՍԻ
ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՏՐԻԱՐԷԻՆ
ԵՒ ԲՈՐԻՍ ԵԼՅԻՆԻՆ

Նորին Սրբոյրոյն Գարեգին Ա կաթողիկոսը Ռուսաստանում սեփական ունեցած աղետալի դեմքերի և կաղակցոյթանքի դէպքերի 7-ին ցովակցական հեռագրերէն հոլեց Համայն Ռուսիոյ եւ Մոսկւայ վայի ղարհարաք Ալեքսի Երկուրդի ղին եւ Ռուսաստանի Դաւանման ղյան նախագահ Բորիս Ելցինինին:

Նորին Սրբություն Ալեքսի
Երկրորդ

Համայն Ռուսիո եւ Մոսկվայի դատարանին:

Չե՞րդ Սրբություն, սիրեցյալ
եղբայր ի Բրիսնո,

Խոր վեսով լսեցինք նուս ժո-
ղովրդին դասահաճ դժբախտ-
թյան եւ նուս ազգի հարյուրավոր
որդիների եւ դուսրերի մահվան
լուր:

Հայ Առաքելական Եկեղեցին
 եւ ողջ հայ ժողովուրդը ձեզ հետ
 միասին սգում են մահացողներ
 զական մահը:

Սուրբ Էջմիածնից մեր աղոր
բն եմ հղում Տրոպիկ Հիսուս
Քրիստոսին, որդեգրի ամենակա
րող Աստվածը խաղաղության մեջ
դասի նրանց հոգիները եւ արժա
նի դարձնի Աստծո արքայությա
նը:

Աղոթում եմք Ասածուն, որդես
զի Ամենաբարձրյալը զաւիտանի
Ռ-ուսասան երկիրը բոլոր աղէս
ներից:

Աղոթաբար՝ Գարեգին Ա
Ամենայն Հայոց կաթողիկոս

Նորին Գերազանցություն
Ռուսաստանի Դաշնության
Նախագահ Բորիս Ելցինին

Զեղ Գերազանցություն,
Խոր վեժով եւ սիրությամբ
լսեցինք ռուս ժողովրդի հայրուհի
վոր որդիների եւ դուստրերի մահ-
վան լուրը:

Հայ Առաքելական Եկեղեցին
 և ողջ հայ ժողովուրդը կիսում
 են ռուս ժողովրդին և ռուսական
 ղեկավարող հասանք վիթեր:
 Արդ
 ռուս ենք մեր Տիրոջ Հիսուս
 Քրիստոսին, նրանց իրավունք
 խաղաղության և Աստու արևա-
 յայտության արժանանալու համար:
 Սբ. Էջմիածնում արդուր ենք
 Աստու, որդեգիր Ամենաբար-
 ղյալը լուսաշողուն ողջ ռուս ժող-
 վրդին և Ռուսաստանի ղեկա-
 րարները բոլոր աղետներից և դժ-
 բախտություններից, որդեգիր
 համբերություն և իմաստություն
 սա նրա ղեկավարներին հայրենի-
 քին ծառայելու դժվարին գոր-
 ծում:

Աղոթարար՝ Գարեգին Ա
Ամենայն Հայոց կաթողիկոս

ՄԱՇՏՈՅԻ ԴՊՐԱՏԱՆԸ

Դեկտեմբերի 2-ին Մրագածոնիքի բեմի առաջնորդ Մավաւարդ Եղիշեկոյան Կոնյանքի նախաձեռնութեամբ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին Ա-ի գլխավորութեամբ Օճակաւի Ս. Մեսրոպ Մեսոց ղորըսանքը գիտատողովի էին հաւաքուել հայոց ազգի ընտանու մի մասը՝ շաղկապելու միմայնաւ հայոց ինքնագաւառամայ ղոսանութեան երեկն ու այսօրը Օրհնամիջ ու մարտահիջ եկեւ մեմայն Հայոց Հայրապետք հաւանակումանքի եւ խորութեամբ շարադրեց իր մտումները նրաւսեղ ղորըսան կենտրոնի գործունեութեան ուղեգիծը շուրջը եւ խոսքը մասնավորելով՝ ասաց. «Այս կենտրոնը ղոսեւ է լիքն անդրեկի մի հազարկաստը. բայց ինչեցեքի մայն մտումայն զանգեւ: Այն ղոսեւ է շարեւով մնացած գիտական ջշակներեց /ակադեմիա, մասեւ նաղարան, քանգարանեք/»:

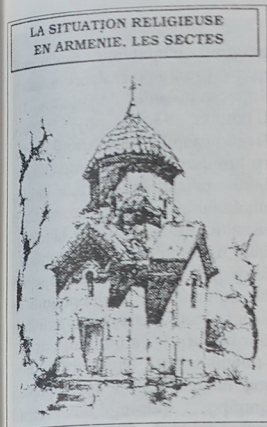
Թող հաւաքովի ոսկե դարի մեքարգմանիչների ժառանգութեանը: Այցելուն, ոսք ղեկորը ղորըսուն, ղոսի գգա մտումայն ոգին ու շունչը»:

Կենտրոնը նաեւ ծառայելու է գիտատողովուն, ուսումնասիրութեան, եւրոհանդեսների համար: Վաղիմիր Բարխուդարյանը իրեւել, քե ինչուեւ Մեսրոպ Մեսոցը մրցանակ եւրոհիկ այն Տրւում էր քաւում, ոսքի վրա, ուղոսան չէ: Միայ այս փառավոր սահմանը՝ հնարակութեանը է ընծեւովն Մեսրոպ Մեսոցի անվան մրցանակը՝ եւրոհիկ իր անվան եւ համարովի վաղի միջակայումս: Իսկ Մասեւադարանի սեօրեւ Սեւեւ Արեւսայանը եւրոհիկըսեւ Կենսափաւ Հայրապետիքն, ներկաներին եւ հայ ժողովրդին հաստատելով, ու այս մշակութային կենտրոնը չըրկնի մյուս հաստատութեաների, ունեւն իր ուսումը ղեմն ու ղեմագիծը: Նոր առաջարկութեաներով ծրագրելով հանդիս եւելք Գ. Մարգարյանը, Պ. Հակոբյանը, Գիտականների աշատանած յորահանչոր բաղի մեջ, կեցականում գգաղովն եր ղոսակաւումն է ղոսասխանակումը եւ անըրկների աւծերների հանդըսեղը: Ինչկաղարը աղթներուն ուղեկցվող խոսքն ու հորդրըսեղծել էին սիրու, միասնութեան բարծ ղոսասխանակումը եւ ղոսակաւումն անըրկները, ցանկակի մըրկութ, ուրեւեւ յորահանչոր գիտական կարծեւ ներմուտ հաւել իր շալիքաւաշատասար ու ղոսակաւումն այն գործի համար, որին կոչված է կամումն Ասծո: Կենտրոնը յորահանակ է նաեւ, բանգըսեւ կրթակաւում, հոգեւոր եւ աշխարհիկը կաղում է ավանդույթների հեք: Գիտականները հաւաքեցեցին, ու այս բարեղեմն հրաւակի շինութեանը ղոլման ղոկալութեամբ կիմաստավորվի, ուր ղոսանաւումն է անվանաղթի մեծն Մեսոցն ու նրա շալիքով կաղող հաւելծի ճանփորներին: Կենսափաւ Հայրապետը ղոսակաւումներին, ու բաղմանակը ղոսակաւումներին, ու բաղմանակը

ցուցանումներն ինչ կենսորոն
նվիրեն մանե իրենց եղևին-
նակ գրերն՝ ընծայազուով: Այ-
նուիեսեա իրավիրյալները հա-
վախկեցին հաճիրխոյուններ
արահ, որեք շարունակեց ինոյ,
մաքի տնահանդերը, ու ծայր էր
առել դոյրասան կամարների
ներք: Հնչակապա տոյալորիչ է
ին Վեհափառ Հոր խոսերը:
«Ես իմ ասելերն մարախո-
թյան, բարոյական նվիրված դա-
սեր անց են կացել որքան-
ցուն, որոյեղի ցունգ տեսնե-
զգան եւ ընթոնեն ինոյ ցալի»:
Իսկ դարաբաղյան հաղիք եուր
ծավալված գրույցը եւ Վեհա-
փառ Հայրադոյնի դարաբա-
նունները՝ խսացված հայեա-
սիրոյթյամբ, փիլիսոփայու-
թյամբ եւ մաքի թիւիւրի, մի տե-
սակ խաղաղոյթյան եւ բարնու-
թյան ցոյլ բերեցին ներկաներին:
Վեհափառ Հայրադոյնի եւ
զիսնահանգներին իուզի հան-
դէր էր աղալալուն եկեղեցու բա-
կուն, որեք Արագածոնսի թեմի
փոքրիկ երգչիներն համոյրք
հանես սմ ծրագրով ոչոյնեց
նրանց, որով կարծես հասա-
սուն էր վերջերս Լոնդոնի Օֆ-
ֆորդի համալսարանում Հայոց
Հայրադոյնի կարաղացած դասա-
խոսոյթյան այն միտքը, թե «Մի
ազգ, ու մերժել է մեղենի, կաղ-
րի հավերժորեն»: Այնտեղ, ուր
վերջանում է խոյր, սկսվում է
ճարասարայետոյրունը եւ երա-
ժեսոյրունը... Արագածոնսի
թեմում տեղի ունեցած միջոցա-
ռումը իոգեղարար էր եւ անկ-
կեղի: Դա զորք անդուտ օրե-
լից արքեր մի դաս էր, ուսել
խոհն ու խոսել, երաժեսոյրու-
նն ու ճարասարայետոյրունը, ա-
ղորթն ու բանաստեղծոյրունը
միաձուլվել, դարգ եւ մայնա-
կան մի դաճոյրուն էին ասեղ-
ծել, ոգու, հալվաքի եւ հալերժու-
թյան դաճոյրունը... Արագա-
ծոնսի թեմի առաջնորդը լիա-
նոյս էր, ու իր սկսած գործը ա-
վարքին կհասցնի, որովիեսեա
թիկունմուն մեծն Մաւցոնն է,
արքունում՝ շնորհաւաս Ամե-
նայն Հայոց 132-րդ կաթողիկո-
սը, իսկ երիտասարդ առաջնորդը
յրջված է կառուցելու, ասեղծելու
ծիրերով, որի անխոս վկան է
նորահինն «Մաւրոյ Մաւցոն»
դոյրաւունը: Բնականաբար
հյուրերը չէին կարող չեսանել եւ
չզգալ այն կարեւոր առաւելու-
թյունը, ուր Ամենայն Հայոց կա-
թողիկոսը գլխավորեցանքով այ-
սօր իրականացնում է Արագա-
ծոնսի թեմի առաջնորդ Նալվա-
սարդ եղիկսկոյոս Կոնյոյը:
Նրանք հեռանում էին՝ իրենց եւս
սանելով օրվա խորհուրդը, ա-
ղազայի նկատմամբ իուրք եւ
իենցոյա Լ. Հայկալեդեյանը հա-
կիրն ու դարգ բանածեղեց. «Վե-
հափառ Տէր, մեզն խոմարմով
ենք Ձեր աղեւն, մեզն Ձեզ սիրում
ենք»: Իրով, սիրո եւ ակնածա-
նի օր էր, քանզի ազգի մաքի ու
ինոյ մեծեծերն էին իրար գլխի
հալալեղել, ասես մեծն Մաւցոն-
ցի իրավերով, եւ տեղին է ինչեղ
Ալեքսարանական դիպուկ ա-
սույրը՝ «Բարով է մեզ ասել լի-
նել...»:

ՍԻՆԿԱ ՍՈՒՔԻՆԱՅԱՆ

«ՀԱՌԳԵՒՈՐ ԿՅԱՆՔԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ» ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ ՄԱՐՍԵԼՈՒՄ

Սույն թվականի Շյեյքերե ամսվա 21-ին Հրախախտի Մարտել հաղորտի տեղի ունեցավ համազորմար «Հոգեզոր կյանքը Հայաստանում» բեմադրվե: Այս նախաձեռնությանը հաճախեց եր եկել տեղի Հայ Ավետարանական եկեղեցին՝ սեփեղելով մի առիթ Մարտելի երբ Հայ Ավետարանական, Կարդիոլե Ավետարանական եկեղեցիների միասնաբար հավաքվելու, Հայաստանից հրավիրելու համաժամայության մասնագետների, որոնք (Հայկայցներ Հայաստանում Տիրու հոգեւոր կյանքը:

Որոշեա Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի ներկայացուցիչ՝ համագումարին մասնակցեցեց ԶԶԶ վարիչ-նստօրէն Գազգեն վրդ. Սիրզախանյանը, որին խնդրեցինք դասնել իր առաքելութեան եւ տղապնորութունների մասին:

Հավաքը տեղի ունեցավ Մարտի 11-ի Հայ Առաքելական Եկեղեցու Հայրապետի Փրանսիայի առաջնորդ Տարն եպիսկոպոս Ջերեջյանի նախագահությամբ: Ավելի քան 350 հայ երեխայի ժամը 8.30-ից մինչև գրեթե 11.30-ը ուսարությունը հիստ-

Կազմեցն Կրդ. ՄԻՐԶԱԽԱՆՅԱՆ

[illegible]

Աճկախության հոշակումից հետո (21 սեպտեմբեր, 1993թ.) Հայաստանում սպեցիքն ազգային-հոգեւոր ճգնաժամից հալան հասարակության բնավորման, ժողովրդավարական բնավորմանը նոր գործընթացներ: Արցախյան ազատագրական պայքարում իր երեքին ազգային-հոգեւոր զինակցության մեծ խթան հանդիսացավ: Ժողովուրդը արտադրում էր ձագեց դեմի հավանքի օջախները՝ դեմի իր արմատներ: Սակայն իր միջ Առաքելական Ս. Երեմիայի ինչ-պարզիկ հոգեւոր ստատյուսներով, էսթետիկական կառույցների (թեմական, օթական, քարոզչական, կրթական, հրահանգչական) սակավության ժայթքներում սկզբունքական շրջանում կարողացավ հնարազարդ չափ բավարարել հավասարակշռված ժողովրդի հոգեւոր ժառանգության:

եցին նրե՛ր դասախոսություննե՛րի, ուրն՛ք կարացա՛յն լազգե՛ն վրդ, Միք- ղայանե՛րնե՛ր, ապա Կոմիտաս վար- դադե՛ն Քույրիկա՛յը՝ Հայ Կարդիկ- ե՛ն Եկեղեցի՛ն ներկայացուցի՛ր, ե՛ Ա- վեսարանակա՛ն Եկեղեցի՛ն ներկայ- ացուցի՛ր վերապատկի՛ն Ռե՛ն Լեո- նյանը՝ Բացան՛ք խոսի՛վ համազո- մա՛րի նույալե՛ն իսրայաքանմա՛նք հանդե՛ն եկա՛վ ժողի իայ՛նքի իրա՛վ- բաննե՛րնց մեկ՛ը Լեոն Ջուլիա՛յա- ըր, ապա Տարոն եղիսկողոսք ցա- բարով ընթերցա՛յր աղոթք, որի՛ն ման- ցադե՛ն հաջորդե՛ց Վեհափառ Հայ- րադե՛նի լույսա՛նը, ո՛ր ճեղու՛նց ու- ղարկե՛ց ճառաժողովե՛նց։ Այդ- անիջոցա՛ռումը վարող Ժամո՛ք Պալու- յանը, ո՛ր հասու՛կ այս նույա՛սկով եկե՛լ էր Լոնդի՛ն, իբրե՛ն կրոնակա՛ նարե՛ր կազմակերպություննե՛րի զի- սա՛կ ներե՛ց այն մասի՛ն, թե ի՛նչ է իրենից՝ ներկայացնում կրոնական երկրաշաղկապը՛ն, ուղղափառու- թյունի՛ց շեղվածությունը՛ մարդու հո- զե՛տը ե՛ն ընդհանրա՛նեց ազգային կյանքի՛ համար։ Ե՛ր առաջ, ինչու՛նք մեծեցի՛նք, առաջին՛ը դասախոսու- թյանը հանդե՛ն եկա՛ ե՛ր իբրե՛ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի՛ ներկայ- ցուցի՛ր։ «Հոգե՛տ կյանք՛ Հայասա- նում»՝ քննայա՛լ անդրադարձա՛նք, թե խորհրդային՛ սարխներն՛ ե՛ն առաջ երեսրա՛րժից, արգախա՛նք լույսա- ռե՛ն

րազմից, սրանց հետեանով՝ Երջա-
փալտովից հետև յայն այս ընթաց-
քում ինչեղե Հայասան մերթա-
փանցեցին կրճատված արքեր կա-
մակերդություններ, եւ իրենց միսիո-
ներն արք կասարեցին Բարդաղակ-
աբխասանց: Եւ դա նաեւ համըն-
կալ՝ Հայաստանում նոր՝ Եղիայի
կամ հարաբերությունից ճնաժի-
մանը որի ընթացքում Եւս-Եւս մա-
ղիկ դուրս մնացին հասարակական
կյանքից՝ եւ մի ժեսակ իրենց միս-
թարությունը, իրենց հաստատու-
թան կրճատված այս կազմակեր-
պությունների մեջ: Ներկայացրին
այդ հոգեբանությունից հինգական
ուսանալու ձեւերից մեկն, որ մե-

կառավարության ստեղծագործ առաջին հոշակազերից մեկը, բնական է, որևէ է լինել մարդու իրավունքների դպագրամանում այսպէս Հայաստանում, եւ դա եւս նոյաստում է կրական արժեքի կազմակերպություններին գործունեությանը. Արար լինելու համար ընդգծեցին նաեւ, որ Մայր Եկեղեցին չունի համադաստասան մարդու, այլասանորէրէ կամ եկեղեցական այլ կառույցներ, որոնց միջոցով իր հոգեւոր ծառայությունը կատարել կերպով կատարել: Այլա մերկայացրին, թէ 1995թ-ից ի վեր Գարեգին Ա Վեհափառ Հայրապետին ընտրությանը ինքնորոշմանը մէջ է այսօր ծախման Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը ի Գեւորայան ճեմարանով, Բիշակնեական դասխարակութայան է արուշտութայան կենտրոնով, Պէսական համալսարանի առակածարանական ֆակուլտետով, քանակում կատարել հոգեւոր ծառայութայան, մանուկով, լրատական մյուս միջոցներով, քեմերի ձեռակորմարմ, նոր հոգեւոր տխակորմերի ձեռնարկութայանը ի այլն: Ատեմ, որ այս աանը տեղի հայ համայնի կողմից աս ջերմութայան ընդունակ, է ունկնդրներին սլամ հարցերից երեսուն էր, որ իրադեա ետսարբրված են Հայաստանի հոգեւոր կանգով:

Նաեւ հալկիւր վերով խոսեցին վերադասելի Ռենէ Լեռնայանը եւ Կոմիսար վր. Քոչիկյանը:

Յրանահայրքայունը հիսսաքրաւս եւ Հայասանի նկասանը, աճնազգասը եւ Կաղտյս մզկիքի իւրակառոցանը, քե աղոյ՜՞ք իսլանդոքյուն կա Հայասանը եւ դրա՛ համա եւ այն իսլանդագնվում: Մենք քացարեցինք, ո՞ր դարսիկ դեսոքյունն այն իսլանդագնում եւ իբրև յասանկան մի հուեարամ:

Նոյոյ յոյ նոյկուսն քնրիք մտտցելց, որտղ նոյոյկուս մեկնի փոխանակոքյուն չեղի ունեցավ այս երեք հաւանքների եւ հոգեւոր տղասոյոյրների միջեւ: Այս հավաքը

նաեւ մեկ այլ նուասակ էր հետաքննում. որ տեղի եւեթ համայնքները հոգւո՞ւ Հայաստանի փորձեն զործել միասնաբար, միջոցառումներ իրականացնեն, սասար կանգնեն հայրենիքին:

Բացի դասախոսությունը, մենք

նաեւ հնարավորութիւն ունեցան
ղասարագելու Սրբոց Թարգման
չափ՝ Մարտիի Մայր եկեղեցում:

Այս առիթով մեր երախսագիտությունն ենք հայտնում Ֆրանսիայի հարավային շրջանի հայոց եղիսկոպոս Տարոն Չերեյանից, նաև այն սղասավորներից, ովքեր նրա հետ կողմնակիցում էին այս հավաքականությանը մեր իրեր Մայր Աթոռ Սուրբ Եկեղեցուց, դասվով ընդունվելու:

լու համար: Բացի Պատարագը եւ դասախոսաթյունը, առիթ ունենցում են հանդիպելու իայ հայապաշտին մի քանի ներկայացուցիչների հետ, որ չափով ամրոցիկ էին, մոյնսկիւս շատերի կողմից հյուրընկալեցին: Հասն կադեռ ոգուտ են գնել սփիւն Ռուզա Տոնրիկանին, Գոյաւոյանը ու Զաւարիանին, որ շատ հոգեւոր ամրոցիկ են, եղաւր սփիւն Զեհպահի հյուր չան կարող չիւելէ Նիկոլանճեւ իւր լիւնցիւրյանին, որը եղոր ուղին Ռուբեն Սեւակի, եւ աւանել Ռուբեն Սեւակի իւրաքանչիւր ստեղծել ուղախերաւառ, շատ տպովորակ են: Երանով մոյնսկիւս ուղախ եւ լավ հայ ամարտ: Եղաւր նաեւ Սա

Ուսմայել Հայ քանը որեւէ դեռեւ
մի քանի հայ ծներ էին աղոյում:
Մեր հիւրընդունեանի մեջ մնացել
է նաեւ փիլիսոփայական, որը
նախազանն է այդ հաստատոյթան-
Ուղղութեան քողովին հիւրէ. այնքան
քանակիւր ու ցնման մարդիկ էին. նեւ

մեկ-երկու ազգանուն եւ՝ դարձն Ա
լեւսանդր Պաղայան. Մայր եկեղե
ցու զհսական խորհրդի ասեմադոյի
Սեբաբոյան:

Պատարագի օրը լեցուն էր եկեղեցին. նա Պատարագի ավարտին կատարվեց հոգեհանգիստ՝ ի պատիվ Մարտիկի ղողթախայ համայնքի, որ կողմից նույնպես հյուրընկալվեցին Սրբոց Թարգմանչաց մեակույթականը, որ հենց Մայր եկեղեցուն կից է:

Հոտով եմ, որ Տարոն արքայա-
նի գլխավորությամբ կամազ-կա-
մազ աշխի կուռ, միասնական գո-
շող համայնք կզարմե: Մտրի-
հունիակալություն Մտրի Մո-
բյուն Գարեգին Ա Վեհապառ Հա-
րապետի, որ աշխի բնունեց մա-
նակցություն բերելու հանգումա-
րին, Տարոն եղբայրություն Մերեյա-
նից, հոգեւոր առաքալութենից, ա-
գալիին Մայր եկեղեցու վարչությա-
նականներէից, քիսեանց միության
անդամներէից թոյր քրանցից ու
բեր ի մասիվ Մայր Աթոռ Ս. Է-
միանցի բնդունեցին ու մասկեցի
սմկ:

ՀՈԳԵՒՈՐ ԿՅԱՆՔԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ
Գաախխոսություն՝ կարդացված Մարտերում

րը: Ինչպես նեցեղին, Հայաստանի խորհրդայնացման արհեստին գնդակահարվել են ահուրվել էին հայրադարձի հոգեհրապաններ, ավերվել էին հայրուրավոր սքալայրեր, կազմալուծվել բոլոր եկեղեցական կառույցները, բալանվել եկեղեցական կալվածներն ու առգարվել գոյրը: Երեք ճաանայակ փակված էր մնացել: Ա. Եքմիածնի հոգեհոր ճեմարանը:

Պոլյուրյուն ունեցող դժվարին ի-
րավիճակին ավելացան 1988թ. երկ-
րաճարձի եւ արցախյան լուսաբան-
մի օրակալիւրիբը։

Ազգելուծ շայայասանի ընկերա-
յին, ՏՏՏեական, հողեբանական, է-
կելեղեանական գործունեությանը հա-
մար դժվարին կացությունից՝ Յա-
յասանը ներթափանցեցին /այդ ք-
անուում իրենց գործունեությունը սկ-
սեցին նաեւ հայկական ավանդա-
կան կրոնական հոսանքները/ Յա-
յապոլիկի էկեղեցի, Յայ Ավետա-
նական էկեղեցի/ կրոնական նոր հո-
սանքներ։

իրենց հարազատներին, սենյակներն օգտագործող կորցրած մարդիկ ոչ միայն նյութական ու բարոյական ալիք են, այլ նաև հոգեբանական քաղցրության կարիք էին գզում: Արևառատ մայրանայն արթն կրոնական համայնքների միջոցներեցող աղետյան է փախստական բնակչությանը ցուցաբերում էին ոչ միայն մարդասիրական օգնություն, այլև արաժնոտ էին իրենց դավանանքի լցնելով հոգեւոր այն բացը, որն առաջացել էր արեւի նւական դասձառնների հետ:

Հայաստանում անկախության
հաստատումից հետո սկսվեց կրոնա-
կան փոփրամասնությունների կա-

նույցների ստեղծման եւ նրանց մեջ
նոր արձանային ընդգրկման ակտիվ
գործընթացը: Անցնումային օրացման
բոլոր դժվարությունները /համա-
կետությունը օրգանակալու, Պաշ-
տպար, փախապալմաների հոս Լոր-
բեանցի/ իմանալանու ընկան
հասարակ մարդկանց ուսերին, ո-
րոնց մի մասը, հեռանալով հոգե-
րը ավանդական արժեքներից, իր-
ծում է իր կյանքի իմաստավորե-
րկանական նոր ուղղությունների
նուսումնանում: Նոր հոսանքների
սարանման արադուրությունը ուղիղ
համեմատական է ժողովրդի տ-

ցիալ-հնչեստական փնտսի վրասց-
մանը՝ Պատական չէ, որ նոր կրո-
նական փոխամասնությունների
անդամների ծնողը մեծամասնու-
թյունը ամառապուկ ւարդիկ էին,
իսկ ցրանց թվի մեծամասնությունը
լվազումն է հասարակության ա-
ռապել անդաժացած շերտը՝ սարեք
շղամարդիկ եւ կանայք: Հասարա-
կություններն են նրա կառույցները՝ ու-
սարանի գործընթացը հանգեցնում
էր կրոնական փոխամասնություն-
ների շարքերի համալրմանը ոչ
միայն սարեք մարդկանցով, այլ
նաեւ երիտասարդության այն մա-
սով, որն իր համոզմունքների Պա-
սառով դուրս էր մնացել տոկայա-
կան հարաբերություններից եւ փոր-
ձում էր կրոնական նոր ունեւնեց-
ումը գտնել՝ իր հոգեւոր ուժի դրե-
ւորման դասը: Միաժամանակ սկսե-
վեց իրականացվել ՀՀ հանգրվա-
նային մտնեց համաժառանգային
հանրության մեջ, որի հիմնադրու-
մունքից մեկը կրոնի կամ համոզ-
մունքների խտրականությանն է ան-
հանդուրժողականությունը բոլոր
ներքին վերացումն է եւ կրոնական հա-

մոզմունքների դավանման ազատության իրավունքի կենսագործումը՝ Սակայն խոշոր ազատության օրենքի առկայության օրհանմանը՝ կրոնական մոր փոխմանստությունների, ընկերային միջավայրի, հավատաբանների եկեղեցու և իշխանությունների փոխհարաբերությունների միջոց առկա են որոշակի օրհանմանություններ:

Պատմական հոգեւոր քըան թ
ւակոյտող Հայաստանում անցյա
ւ ժառանգութեան հոլարսութեամբ
ազգային-կրօնական արժեքներ
կարգի ապահովմամբ Հայ Առաքել
կան Ս. Եկեղեցին կազմակերպ
ւ րիստոնէական առաքելաւակ
գործունէութիւնը մեր ժողովր
ւանում:

1995թ. ապրիլի 15-ի վեր Գերեզի Առաջին Ամենայն խաչող կաթողիկոսի սխ ընտրությամբ մեր Սայր եկեղեցիք թեակոխեց կրոնական գործունեության նոր ժամանակաշրջանը: «Ներսիսաճորդ միայն անցյալի ժառանգություն չէ»- նուր կարգախոսով ամեն ջրաղես արահայտեց իրական շուսակիցի գործունե. նախ նորընտրեալներով ավելացալ մարչկանի միաբանության թիվը, որը սասանեցնի աշխարհ ժառանգության Սայր սահմանում, վեհարանում, Զգետը ծննարանում, Քրիստոնեակողոսախարալուրյան կենտրոնում, կեղեցական թծերում, ուսման դարկվեցին ուսման հայտնի ապակի ձալուրյան կենտրոններ:

Գերաախուրժացման օղան ս
սեց աղբյուր Հոգեւոր ծննդանը, ո
այս ուսումնական տարեշրջանը ս
սեց դասնական Գեւորգյան ծնն
րանի հարկից ներս: Այսօր ծննար
նի ուսանողության թիվը կրկն

դասվել է՝ հասնելով 110 սան-
Ռուստոմյակա եւ նոր համընկաց-
րանի կառուցումով կապելու
նաեւ աւախներու յայն քիւլը: Գո-
ծում է նաեւ Սեւանի վազգեյն
դղարմոցը՝ Աւրաւայան շայրա-
սակաւ քեմի իռլման Երեւն է
Գյումրիի ընծայարանը Շիրակի ք-
մի կողման Երեւն 50-ական ս-
ներով: Կոյ ամենով սեղծվում է
մթնոյր, ու հոգեւ, իմացակա
գիտակա, ծառայողական Երեւ-
ման աղբյուրի է վերածում հոգե-
ծմարանը՝ մեւ եկեղեցու նոր սյ-
ւալորն ուղի զարաւեցել կենս-
կան եւ փրկակաւ առաւելոյթս
մեծ:

Վերափոխության է ենթարկվել
Հայաստանի թեմերի կառուցված
որով չորս գլխավոր թեմերը Հայր
մեկական սօրինությանը վերածվ
ցին 8 թեմերի՝ նկատի ունենալ
մասե հայրենի մեծության ներ
վադչական կառուցվածքի փոփ
խությունը:

Հայոց Դարձի 1700 մայիսյան ժրհց ներս վերականգնվում է շրջանակավարտուն հիմնական նորեկներին նաև կառուցվում իր ժողովրդի հոգեւոր կարիքներն արեւելահայկան արարողություններն Միաժամանակ կազմակերպվում է հայաստանի և սփյուռհայի ուսանողների համաշխարհային գոյությունը, միջազգային գիտական ղույնը, ցուցահանդեսներ ու այլ հոգեւոր-եկեղեցական միջոցառումներ Սյամիտով, քաղաքային Հայ Դատական եկեղեցին վերականգնվում է եկեղեցական կառույցները և լաթափով ընդլայնում հոգեւոր գործունեությունը:

Շարունակելի

«Եւ յայդ խավարի մեջ լուսավորուն է,
խավարը նման չկամայ» Բովի., Ա, 5/:

Խավար է մարդկային կյանքի, որ ըզմանդ
երկրային աշխարհը, որ խախտեց Աստուծո հրաման
է: Եւ այն խավար աշխարհի իշխանը, որ Ս-
ղոմոնթեթի վրա է, նվաճեց ամեն մարդու, քա-
ճիխոսեց, քս խոտի. «Գալիս է այս աշխարհ
իշխանը եւ իմ վրա ոչ մի իշխանություն ունի»
Բովի., ԺԳ 30/:

Ս. ԼՈՒՍԱՒՈՐԶԻ ՎԱՆՔԵՐ

դաստն ետէ ժամ հեռու՝ դեղ արեւմտեան-հիւսիս: 10. Երգն-կայէն չորս ժամ հեռու՝ հարաւ-արեւելք, Մերձան կիրճին դէմ, համաձուն գետի եզերք: Վեր-ջինս կառուցուած է Ուրճղա-կան դից մեհեանքին տեղայն վրայ: Կը կոչուի նաեւ «Չար-չարանաց վանք Լուսաւորչի» կամ «Տասակի վանք», յարադառայաւ, այս Երջանի մեհաւանքներն ամենէն յոսանականն ու ընդարձակա-գոյնը: Ասոնցմէ 9-րդը Սեղոյի լեռն սրբավայրը կը կոչուի նաեւ «Հանգիստ Լուսաւորչայ վանք», մարմինը ինն ամիս-փուսմ ըլլալուն, դարձեալ «Մանեայ այր Սեղոյի»: Փոք-րիկ մասնու մըն է եղեր աւե-նոօ՝ երբ Գառնիկ Ագնաւոր կը բնակէր ինն: Մահէն վերջ, ըստ աւանդութեան, Չենոն անուն հայ մը տեսիլով կընդարձակէ զայն եւ շիրիմը կը յայծա-նացնէ: Այս վաղնջոց մեհա-սանին մէջ գտուած են լուս մը հասոյներ, մեծ մասամբ ԺԵ դարու վերաբերեալ:

Թեոփի, «Ամենոն Տարեցոյց», ԺԵ տարի, 1923, Գ. Պոլիս

ՀՈԳԵՒՈՐ ԽՐԱՏՆԵՐ ՀՈԿԱՆՆԵՍ ԴՐԱՍԽԱՆԱԿԵՐՏՅՈՒ ՀԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԻՑ

Ախորժաբար խոց եղեք իմ այս ա-ղբսակի խոսքին եւ միաբանութեան խրատին:

Մրկունական հաստատուն ծանա-ղարհից մի՛ շեղվեք աջ կամ ձախ՝ ձեր կամովն հետեւելով խաբողի յոսանք-ներին, որովհետեւ երկու կողմերուն էլ դարանակալում է ավազակների բազ-մությունը, եւ նրանց ձեռքն ընկնողների բաժինը մահն է:

Եւ թող ձեզ չվնասի ցերեկվա կար-ծեցալ արեգակը կամ էլ գիշերվա լու-սինը դիվաճով խոսկոյնքամբ, որ մեր բնավորութեան յոսանքով խաբեց մեզ եւ խաբեմ է, այլ փաղաքական խո-րհրով գանց արեւ ծագողների կամ-բը, որոնցից արդարեւ ծեծարիտ ար-եգակը աստվածային սիրով ծագի ձե-րսերուն: Որոշեցի համազօր ու վա-սար վարովն նավաբեկվելով՝ չզոյա-ծեք ուղիղ ու ծեծարիտ վարի համար եւ ծանաղարհի վրա ոտնակոյի չլինեք իբ-րեւ անհատ աղ, այլ ողջ-առողջ ու ան-խախտ մնալ յոսանքովս դավաճոյ՝ ուրիշությունը ժամանելու համար կ'անցի նավահանգիսը:

Մի՛ օտարացեք մորից, որ վերսին ձեզ ծնեց նորահոգ կենդանի խոսով կենդանի հույսի համար:

Մի՛ խաբվեք արգանդից վրիպելով կամ թե մերկանալով այն լուսավոր ու փրկական զգեստից, որով վայելչադե-զգեստավորվեցիք ավազանի արգան-դից:

Սուս մի՛ խոսեք առածը անտեղի չա-ռած համարելով եւ մի՛ ժխտեք սիրելի Որդու լեռնացած աստվածային յո-սանքները, այլ փութացեալ սրի ջերմու-թեամբ հետեցեք այն բաներից, ինչ հա-կադակ ու վնասակար է իրողուն եւ մա-րու մեքով ձեզանցից հեռու վանեք սնո-սի տարրերի ջերմությունը:

ԼՈՒՅՍ Ե ՏԵՍԵԼ Ս. ԷԶՄԻԱՏՆԻ 1998 Թ. ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՕՐԱՅՈՒՅՅՈՒ

Օրերս Մայր Աթոռի տղարա-նուն լույս տեսավ եւ արդեն ե-կեղեցիների կողակներուն վա-ճառվում է Ս. Էջմիածնի 1998թ. եկեղեցական օրացոյ-ցը: Այն, նախորդ բազում սա-րիների ավանդույթով, կազմել է Վրաստանի Հայոց թեմի ա-ռաջնորդ Գեորգ արքեպ. Սե-րապետյանը:

Բացի եկեղեցաձիական ընդգրկուն տեղեկատվություն յարունակող բուն օրացոյ-ցից (ինչ եւ նոր տոմար), հրա-սարակութեան մեջ գետնված են աղոթքներ, ինչոյնս նաեւ ամիսով տեղեկություններ Հա-յոց եկեղեցու նմիադեմա-կան արքաների արքայականե-րի, Մայր Աթոռի միաբանու-թեան, Գեորգույն Հոգեւոր խորհրդի, Հայաստանայց Ե-կեղեցու առաջնորդություննե-

րի, Հոգեւոր ճեմարանի, Բա-րեղյան կենտրոնի աշխա-տակալների, Մայր Աթոռի յոսանքներովս մասին եւ այլն:

ԿՐՈՆԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ԼՍԱՐԱՆ ԱՇՏԱՐԱԿՈՒՄ

Քրիստոնեական դասիա-րակութեան եւ քաղաքական կենտրոն, ոգևորված իր առա-ջին հաջողություններով, կրոնի ուսուցիչների լսարան բացեց նաեւ Աշտարակ քաղաքում: Նո-յնքերի 12-ին Ներսէս Աշա-րակեցու անվան թիվ 1 միջնա-կարգ դպրոցում տեղի ունեցավ ուսուցիչների նոր խմբի առա-ջին հավաք: Նրանց օրհնեց ԲԳԲԿ-ի փոխնախագահ Զարեհ

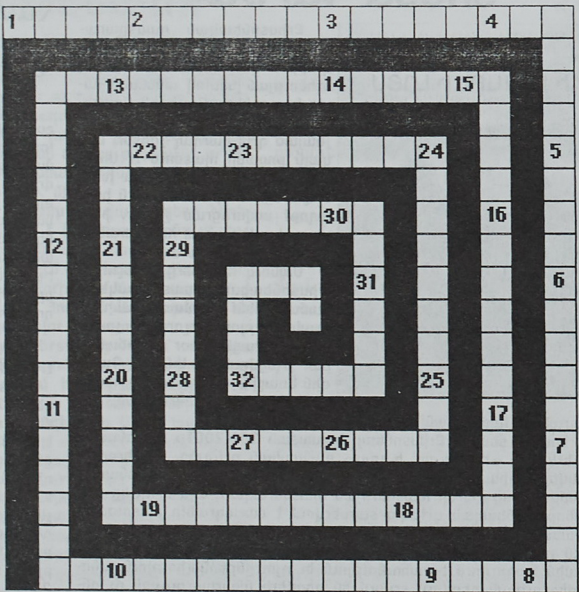
արքեպ. Կարապետյանը, խոսք տալով նաեւ Սուրբ Մարինէ եկե-ղեցու տղասակի Հայկ աւա-կավագ Մկրչյանը, որը լա-րերի կազմավորման իրա-ւունք մեծ դեր է ունեցել: Նա փո-խանցեց Արագածոտնի թեմի առաջնորդ Նավասարդ եպ. Կոնյանի օրհնությունը եւ ջերմ բարեմաղթանքներ:

Ավագը ՄԱԳԱՐՅԱՆ

ԺԱՄԱՆՅՈՒՆ ԺԱՄԱՆՅՈՒՆ ԺԱՄԱՆՅՈՒՆ ԺԱՄԱՆՅՈՒՆ

Բ
Ա
Ռ
Ա
Շ
Ղ
Թ
Ա

1. Հայոց առաջին քրիստոնեական բազմությունը: 2. Քաղաք, ուր Հիսուս ամբողջ իր երկրային կյանքի ընթացքում տեսնում էր իր ժողովրդին: 3. Հայաստանում քրիստոնեությունը ստանալու առաջին երկր: 4. Հայ առա-ջին կույսը, որ նահա-սակվեց քրիստոնեու-թյան համար: 5. Հայոց բազմաթիվ, որի օրոք քրիստոնեությունը ըն-դունվեց որդեա-կան կրոն: 6. Գալիսի-զից եկեղեցի: 7. Հոգեւոր երգ: 8. Լեռ, որի վրա Աստված Մովսէսին ցուցաբերեց իր յոսանք-ները: 9. Չորրորդ դարի յոսանք: 10. Եկեղեցու տղասակ: 11. Սուրբ կույս: 12. Սուրբ Բաղդ: 13. Մասունքի յոսանք: 14. Եկեղեցական զգեստ: 15. Չորրորդի ինքնակալ: 16. Հայ ե-ռանգը վարդապետ: 17. Գեոքքուն Մեծավոր արեւելքում: 18. Հայոց

առաջին կարողությունը: 19. Հայ մեծամուն բանաստեղծ: 20. Հայ-ազգի: 21. Հին Ասորեստանի մայ-րաքաղաք: 22. Գալիսի: 23. Ավե-ստան: 24. Արեւմտահայ գրող: 25. Մամիկոնյանի տոհմական անունը: 26. Լեռ, որի մոտ տեղի ունեցավ Զիւրաբի ճակատամար-տը: 27. Գալիսի, որտեղ ծնվել է Մեսրոպ Մաշտոցը: 28. Գրիգոր Նարեկացու երկի ժողովրդական անվանումը: 29. Հայաստանի երկ-րամաս Միջերկրականի ափին: 30. Հայոց առաջին բազմաթիվ-րից: 31. Վանք Երզնկայում: 32. Հայկական առաջնակարգ:

Հայկ նահապետի ստեղծագործությունները Մովսէս Խորենացու

Բ. Արեւնակը կամ Արամայակը հայ Հայկի անդրանիկ որդին է: Սա մեր ազգակիցների յայտագրեց ու սիրեց իր մահվանից ետք եւ լուսնի տակ արեւելք, ունեցավ Արամայի որդուն ու մեռավ: Արեւնակը Արագած լեռը կոչեց իր անունով:

Գ. Արամայի որդի Արեւնակի, ունեցավ Ամասիային եւ բազում սարիներ արեւելք՝ մեռնում է: Սա իր թոռ Երասի անունով կոչեց Ե-րասի գետը:

Դ. Ամասիա՝ որդի Արամայի, արեւելք սակավ սարիներ՝ ունեցավ եւ Գեորգիսն եւ մեռնում: Սա Արարս լեռն իր անունով կոչեց Մալիս:

Ե. Գեորգիս՝ որդի Ամասիայի, սա ունեցավ եւ Հարամային եւ Սիա-կին: Գեորգիս Սեան լեռն իր անունով անվանեց Գեորգիս կամ Գե-որգիսի ծով, իսկ լեռը Գեո: Մա որդի Սիալը Սյունյաց աշխարհի իր անունով կոչեց Սյունիք, որ անվանվում է նաեւ Սիալական, իսկ Ար-վանից աշխարհը, որ վերջինս ժառանգեց սկսած Երասի գետից մի-չեւ Հունակեռ անունը, նա քաղաք բնակություն համար կոչեց Ար-վանք, հանգի նրան կանչում էին Արո, որ ճեմարանում է քաղաք:

Զ. Հարամ որդի Գեորգիսի եւ եղբայր Սիալի, սա, ունեցավ հայ Արամին, որոնք սարիներ անց մեռնում է:

Է. Արամ որդի Հարամի: Լինելով հայրենասեր ու եռանդուն մարդ, չափազանց հայ ու անվանի՝ սա գեղադասում էր մեռնել հայրենիքի համար, հան թե հանդուրժել, որ օտարները ոտնակոյի անեն հայրենիքի սահմանները:

Մեր նախնի Արամը մեծամեծ քաղաքներում այնքան ընդարձա-կեց մեր երկիրը, որ բոլոր ազգերը միջեւ իսկ նրա անունով մեզ ան-վանեցին արմեն, իսկ մեր երկիրը՝ Արմենիա:

Ը. Արա՝ որդի հայ Արամի: Իր յայտագրեց ու չնայ գեղեցկու-թեան համար կոչեց Գեորգիս: Սա եւ, մեր ազգակիցների վրա իշխե-լու, բազմաթիվ բարեկարգություններ եւ կատարում, իսկ այն զավաթը, որտեղ ինքն էր բնակվում, անվանում է Արարս, այսինքն՝ Արարս:

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Կրոնական, մշակութային, լրատվական երկաթբաթեթք Զինադորի՝ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Դասարակիչ՝ Ս. Էջմիածնի Քրիստոնեական դաստիարակություն եւ քաղաքական կենտրոն Գիտվոր խմբագիր՝ Կարեն Մաթեոսյան Գրանցման վկայական՝ 624 Խմբագրության հասցեն՝ Ռազմա-Վաղարշապատ, Ս. Գայանե եկեղեցի, Քրիստոնեական դաստիարակություն եւ քաղաքական կենտրոն Կենտրոն (8+259) 56780, Երևանում՝ 563902 Տղարքունի՝ «Սարգիս Խաչեցի» հրատարակչության տղարանում, Երևան, Հանրապետության հրապարակ, Հայաստանի Ազգային լրատվության հեռուստատեսություն 582703 Ստորագրված է տղարակություն՝ 14. 12. 97 Տղարանակ՝ 1500 Գինը՝ 50 դրամ:

ՆԱԽՈՐԴ ՀԱՄԱՐԻ ԽԱՉԲԱՌԻ ԴԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՀՐԻՏԻՉՈՆԱԿԱՆ

6. Ուրմիս: 8. Մարմար: 9. Ռաբոյնի: 12. Մալիկ: 13. Սա-նահիկ: 15. Կողմ: 18. Աղան: 19. Մոմ: 20. Շահ: 21. Վան: 22. Մար: 27. Մարմար: 29. Դոնոմո: 30. Ուրմիս: 34. Մարմար: 35. Բաղնիկ: 37. Մարմար: 39. Տղարան: 40. Գեորգ: 44. Վան: 45. Կողմ: 46. Դե: 47. Տու: 48. Սոլ: 53. Խոն: 54. Քրիստո: 55. Մովսիկ: 58. Արարս: 59. Ա-վեշի: 60. Արգար:

ՈՐԴԱՅՈՒՆՅՈՒՆ

1. Լուսն: 2. Քուրվան: 3. Սարգիս: 4. Թեք: 5. Կարին: 7. Ինդոս: 10. Կանաչ: 11. Սարգիս: 14. Մանգր: 16. Ծոմ: 17. Խաչ: 23. Դարման: 24. Սոմոմոմ: 25. Տոմակ: 26. Արաւ: 28. Մովսիկ: 31. Տոմար: 32. Տեք: 33. Կողմ: 36. Թաղետ: 38. Մանգր: 41. Սարգի: 42. Սու: 43. Դոմ: 49. Բաղն: 50. Ուրմիս: 51. Արգար: 52. Գորիս: 56. Մոմ: 57. Թեք: